

ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา

เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี

ทะเบียนเลขที่ สช 49100014

เพื่อให้การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครอง
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี คำขอเลขที่
49100026 ทะเบียนเลขที่ สช 49100014 ซึ่งมีรายการทางทะเบียน ตามบัญชีแนบท้าย
ประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2549

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ ธันวาคม 2549

83/49

(นางพวงรัตน์ อัครพิศิษฐ์)
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

คำขอนี้มีผลตั้งแต่วันที่ขึ้นทะเบียน 26 กรกฎาคม 2549

(นางบังฉิมา ธนสันติ)
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา
30 ก.ย. 2556

ทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี

- (1) เลขที่คำขอ 49100026 ทะเบียนเลขที่ สข 49100014
- (2) วันที่ยื่นคำขอ 26 กรกฎาคม 2549 วันที่ขึ้นทะเบียน 26 กรกฎาคม 2549
- (3) ผู้ขอขึ้นทะเบียน จังหวัดสกลนคร
ที่อยู่ ศาลากลางจังหวัดสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 47000

(4) คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

ข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี หมายถึง ข้าวกล้องที่ได้จากการแปรรูปข้าวเปลือกเหนียว พันธุ์ กข.6 หรือข้าวเปลือกเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 ในระยะเป็นน้านมยังไม่แก่จัด ที่ปลูกในพื้นที่อำเภวาริชภูมิ อำเภอพังโคน และอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร โดยนำมาผ่านกรรมวิธีเฉพาะตามหลักประเพณีการทำข้าวฮาง ที่สืบทอดกันมาในพื้นที่ดังกล่าว

ลักษณะของสินค้า

- พันธุ์ข้าว : พันธุ์ กข.6 และ พันธุ์ขาวดอกมะลิ 105
- ประเภทข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี
 - ข้าวกล้อง
- ลักษณะทางกายภาพ
 - ข้าวกล้อง มีสีน้ำตาลอ่อนจนถึงน้ำตาลคล้ำ(เหลืองทอง)
 - เมล็ด หอม เรียว แกร่ง ใส
 - มีความชื้นไม่เกินร้อยละ 10

กระบวนการผลิต

การปลูก

- พื้นที่ปลูกต้องอยู่ในพื้นที่ อำเภวาริชภูมิ อำเภอพังโคน และอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร
 - เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร ที่ผลิตข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี เป็นข้าวที่มีการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- ผู้ปลูกที่จะใช้ชื่อข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี ต้องมาขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิก ก่อนเริ่มทำการผลิต
- ปลูกในช่วงฤดูนาปี
 - เก็บเกี่ยวในระยะข้าวเปลือกเป็นน้านมยังไม่แก่จัด (ขนาดพัฒนาเมล็ดประมาณร้อยละ 85 ขึ้นไป) มีคุณภาพดี ไม่มีสิ่งเจือปน สามารถตรวจสอบคุณภาพได้
 - การเก็บรักษาผลผลิตข้าวให้มีความชื้นที่เหมาะสมไม่เกินร้อยละ 10

การแปรรูป

- ผลผลิตข้าวเปลือกมาแปรสภาพเป็นข้าวกล้อง ตามกระบวนการ ดังนี้
 - นำข้าวเปลือกที่ยังไม่แก่จัดมาพักบ่มไว้ 2 คืน (ใส่ถุงและปิดปากถุง เพื่อให้เปลือกข้าวอ่อนลง)
 - นำข้าวเปลือกที่พักไว้ไปแช่น้ำ 12 ชั่วโมงและคัดแยกเมล็ดลีบออก
 - นำไปนึ่ง ประมาณ 40 นาที
 - ยกลงแล้วใช้น้ำราดข้าวหนึ่งให้เปียกทุกเมล็ดอย่างทั่วถึง พักไว้ 20 นาที ให้น้ำเย็นอีกครั้ง
 - ผึ่งลมหรือตากแดดให้ข้าวเปลือกที่นึ่งแล้วแห้ง
 - สีโดยไม่ขัดเมล็ดข้าว แล้วผึ่งลมให้แห้งสนิท
 - การแปรรูปต้องทำในเขตพื้นที่อำเภวาริชภูมิ อำเภอพังโคน และอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนครเท่านั้น
- การเคลื่อนย้าย กองเก็บ การรักษาสภาพ และการส่งมอบ

(1) มีขั้นตอนในการควบคุม วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการผลิตการแปรรูปทุกขั้นตอน และควบคุม การบรรจุภัณฑ์ ก่อนส่งจำหน่าย

(2) มีการจัดจำหน่ายสินค้าข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

การบรรจุหีบห่อ

(1) รายละเอียดบนฉลากให้ประกอบด้วยคำว่า “ ข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี ”

(2) ให้ระบุ น้ำหนัก จำนวนถุง และวันที่บรรจุ

(5) ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดสกลนคร มีลักษณะเป็นแอ่งกันกระตะตอนบนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นแผ่นดินเป็นคลื่นลอนน้อยๆ บริเวณตอนกลางค่อนข้างไปทางเหนือมีเทือกเขาภูพาน มีแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่สำหรับการเกษตร คือ หนองหาน และลำน้ำสงคราม ลำน้ำพุง ลำน้ำยาม ลำน้ำห้วยปลาหาง ลำน้ำอูน ลำน้ำก่ำ จึงเป็นแหล่งปลูกข้าวคุณภาพดี โดยเฉพาะที่อำเภอวาริชภูมิ อำเภอพังโคน และอำเภออากาศอำนวย นอกจากนี้จะเป็นแหล่งปลูกข้าวคุณภาพดีแล้ว ยังเป็นแหล่งผลิตข้าวฮางโดยเฉพาะตั้งแต่อดีตจนเป็นตำนานสืบชานกันมาในปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมา จังหวัดสกลนคร ในอดีตเรียกเมืองหนองหารหลวง ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นราชธานี พ.ศ.2370 สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมทั้งเปลี่ยนนามเมืองใหม่ว่า สกลทวาปี และ พ.ศ.2381 ได้มีการจัดตั้งเจ้าราชวงศ์(ดำ) สืบเชื้อสายมาจากเจ้าเมืองนครพนม และเปลี่ยนนามเมืองอีกครั้งเป็นเมืองสกลนคร ครั้ง พ.ศ. 2476 มีการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศสยาม เมืองสกลนคร จึงเปลี่ยนนามมาเป็น จังหวัดสกลนคร นับแต่นั้นเป็นต้นมา ประชากรในพื้นที่เป็นกลุ่มคนที่อพยพมาจากเมืองเก่าๆ ทางฝั่งซ้ายของลำน้ำโขง โดยเฉพาะชนเผ่าภูไท ในอดีต 200 ปีที่แล้ว ท้าวผาอิน จะอพยพมาอยู่บ้านนาบ่อ (เป็นหมู่บ้านหนึ่งในอำเภอวาริชภูมิ) ท่านมีลูกหลายคนเลี้ยงวัวเลี้ยงควายทำไร่ไถนา ข้าวไม่พอกิน เหลือเวลาอีกตั้งหนึ่งเดือนก่อนถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยว เลยเก็บข้าวที่ใกล้จะสุก(เริ่มจะออกเหลืองอ่อนๆ) มาผ่านกรรมวิธีตามภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะการนึ่ง เต่าที่ใช้ซึ่งจะขุดดินทำเป็นร่องหรือราง(ฮาง) เพื่อเป็นที่ใส่พิน แล้วทำเป็นปากปล่องสำหรับให้เปลวไฟขึ้นและตั้งหม้อนึ่ง ภาษาอีสานเรียกว่า เต่าฮาง ดังนั้นชื่อ “ ข้าวฮาง ” จึงเป็นชื่อเรียกตามลักษณะนามของเต่าที่ใช้ซึ่งข้าว

(6) ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตการผลิตข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี อยู่ในพื้นที่อำเภอวาริชภูมิ อำเภอพังโคน และอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ซึ่งตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย รายละเอียดตามแผนที่

(7) เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

(1) จัดให้มีระบบการตรวจสอบและควบคุม ทั้งกระบวนการผลิต ในระดับผู้ผลิต และระดับจังหวัด

(2) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี และผู้จำหน่าย ที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี

(3) ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี

(8) การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

(1) ข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี จะต้องผลิตในพื้นที่อำเภอวาริชภูมิ อำเภอพังโคน และอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ตามกระบวนการผลิตข้างต้น

(2) กระบวนการผลิตจะต้องได้ผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้
